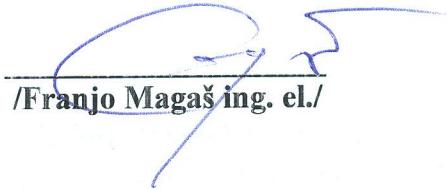

- **GRADONAČELNIK GRADA KRKA**
- **DOGRADONAČELNIK GRADA KRKA**
- **NAČELNIK OPĆINE PUNAT**
- **NAČELNIK OPĆINE MALINSKA**
- **NAČELNIK OPĆNE OMIŠALJ**
- **NAČELNIK OPĆINE DOBRINJ**
- **NAČELNICA OPĆINE VRBNIK**
- **NAČELNIK OPĆINE BAŠKA**

Predmet : Podsjetnik na devedesetu obljetnicu prve elektrifikacije na otoku Krku

Čast mi je obavijestiti Vas da se 2015. godina bilježi kao devedeseta godišnjica prve elektrifikacije na otoku Krku.

Naime prva žarulja bljesnula je 1925. godine u Omišlu, te povodom toga događaja dostavljam Vam kronologiju elektrifikacije otoka Krka do sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća.

/Franjo Magaš ing. el./

DEVEDESET GODINA OD PRVE ELEKTRIFIKACIJE NA OTOKU KRKU

2015. godina bilježi se kao **devedeseta godišnjica** prve elektrifikacije na otoku Krku.

Prva žarulja bljesnula je **1925. godine u Omišlju**, kada je proradila i prva diesel-elektrana na otoku Krku, snage **25 kW**.

Troškove izgradnje ove male elektrane, zajedno s mjesnom električnom mrežom, preuzela je na sebe tadašnja općina Omišalj, uz pomoć raspisanog zajma među stanovništvom mjesta. Time se na otoku Krku pojavio prvi, da kažemo, strogo lokalni izvor električne energije , iza kojeg su slijedili ostali.

Tri godine kasnije, **1928.** godine, postavlja se i u samom mjestu **Krk** diesel-elektrana snage **50 kW**, zatim u **Baškoj** **1930.** godine snage **35 kW**

Omišalj je u tom vremenu imao 429, Krk 432, a Baška 641 domaćinstvo.

S tim agregatima dočekan je i drugi svjetski rat.

Nakon završetka drugog svjetskog rata(1945.), u **Puntu** pušta se u pogon diesel-elektrana snage **35kW** i takvo stanje izvora električne energije nije se mijenjalo sve do 1947. godine. **1947.** godine formiralo se novo poduzeće „**Elektra**“ sa sjedištem u Puntu, gdje je, s obzirom na brodogradilište, na područje obrta i zanatstva, bio i centar industrije.

Počinje se s proširivanjem niskonaponske mreže, ali se time sve više opterećuju stari izvori električne energije.

Nastala energetska kriza na Krku djelomično je riješena **1953.** godine montažom starog diesel-agregata u **Puntu**, snage **200 kW**, a **1957.** godine i diesel-agregata snage **220 kW**.

Ostala mjesta dobila su strojeve s generatorom ovim redom :

- Bašćanska Draga	1952 god.
- Stara Baška	1953. god.----- snage 5 kW
- Dobrinj	1954. god. ---- snage 8 kW
- Njivice	1954. god.----- snage 10 kW
- Polje	1955. god. ---- snage 25 kW
- Jezero	1957. god.----- snage 8 kW
- Šilo i Klimno	1959. god.

S dalekovodima je situacija bila još teža. Od Krka do Malinske(Sveti Vid) prolazio je stari 10 kV dalekovod koji je sagrađen prije drugog svjetskog rata, a preko njega je Malinska napajana iz diesel-elektrane u Krku. (Iz očitačkih knjiga tridesetih godina vidljivo je da su domaćinstva mjesечно trošila **1 do 2 kWh** električne energije mjesечно !!)

1954. godine 10 kV dalekovodom povezane su centrale **Punat** i **Krk**, a istovremeno je izgrađen i 10 kV dalekovod **Dunat – Vrbnik**.

1955. godine izgrađen je 10 kV dalekovod od **Kuke** do **Bašćanske Drage**, te je na taj način omogućeno da se naselja **Kornić**, **Muraj**, **Lakmartin**, **Vrbnik**, i **Bašćanska kotlina** napajaju iz diesel-elektrane **Punat**

Porast potrošnje električne energije rapidno je rastao, kao što se može vidjeti iz kraćeg prikaza :

1952. godina	-----	112.706 kWh
1953. godina	-----	135.970 kWh
1954. godina	-----	242.526 kWh
1955. godine	-----	351.988 kWh
1956. godine	-----	374.000 kWh

Iz ovoga se vidi da je samo u pet godina, potrošnja porasla za 3,32 puta više.

Zbog takvog stanja pristupa se izradi idejnog projekta elektrifikacije otoka Krka. Osnovno rješenje napajanja Kvarnerskih otoka iz elektroenergetskog sustava Hrvatske napravljeno je u Institutu za elektroprivredu u Zagrebu 1957. godine.

Put do ostvarenja idejnog projekta bio je izvanredno težak i odgovoran. Trebalo je čvrsto osigurati finansijska sredstva, osigurati dobavu kvalitetnog podmorskog 35 kV kabela, osigurati kadrove s iskustvom, trebalo je entuzijazma i upornosti.

U međuvremenu vrlo aktivno djeluju Odbori za elektrifikaciju sela, čiji su članovi bili neumorni i marljivi u neopisivo mukotrpnom traženju potrebnog materijala. Mnogi su od njih bili isključivo prepušteni vlastitoj snalažljivosti i samoinicijativi. Mještani po selima kopaju rupe za stupove, daju dobrovoljnu radnu snagu, tragaju za starim bakrom, kako bi ga mijenjali za vodiče, sakupljaju novac, obilaze radne organizacije za pomoć, lutaju Kordunom za kestenovim stupovima, prenose materijal i na svojim vlastitim leđima, jednom riječju-daju sve od sebe, ali ne padaju pod teretom koji su ponijeli.

Jednako toliko bila je važna i značajna pomoć iseljenika otoka Krka, koji su prikupili dolarska sredstva za 860 metara podmorskog 35 kV kabela, koliko je bilo potrebno za spajanje otoka s kopnjem.

Polaganjem toga kabela **28/29 listopada 1958.** godine, u more, na relaciji Jadranovo (kopno) - Vošćica (otok Krk), povezuje se otok s HE „Vinodol“ u Triblju.

Izgradnjom 35kV dalekovoda do 35 kV trafostanice „Maršići“ u Malinskoj, te 35kV dalekovoda Maršići – Dunat stvorena je osnovna baza za svestranu i definitivnu elektrifikaciju otoka i njegovo povezivanje u elektroenergetski sistem Hrvatske.

Dana 11. prosinca 1959. godine postignut je dogovor kojim osnovna sredstva i kadar „Elektre“ Punat, prelaze u sastav poduzeća „Elektroprimorje“ Rijeka.

Dana 1. travnja 1960. godine otok Krk zvanično svim elektroenergetskim postrojenjima prelazi u sastav poduzeća „Elektroprimorje“ Rijeka.

Ujedno su likvidirane sve elektrane, osim elektrane u Puntu, koja je služila kao „hladna rezerva, međutim i ona je demontirana 1961. godine.

Istovremeno su dotadašnje upravne prostorije iz Punta preseljene u Krk, kao privredno-administrativni centar otoka.

Međutim, elektrifikaciju je trebalo provesti do kraja i nijedno naselje nije se mirilo s eventualnom mogućnošću da bude bez struje.

Kronološki se navodi vrijeme elektrifikacije pojedinih naselja na otoku Krku, a koja su priključena na elektroenergetski sustav Hrvatske :

1960. godina

- 17. travnja 1960. – **Strilčići, Žgombići, Barušići, Kremenići, Ljutići, Oštrobadići I Milovčići.**

1961. godina

- 27. srpnja 1961. - **Zidarić**

1962. godine

- Izgrađen je 10 kV dalekovod Matane – Ponikve.

Značenje ovog dalekovoda je u tome što je pumpni sistem vodovoda, koji se nalazi pored jezera Ponikve ukopčan na elektroenergetsku mrežu HEP-a i što mu je na ovaj način osigurana stalna, danonoćna električna energija za nesmetan rad.

1963. godina

- 23. veljače 1963.- Sv. Vid Dobrinjski
- 24. veljače 1963. – Gostinjac
- 1. ožujka 1963. – Hlapa
- 14. ožujka 1963. – Kras
- 17. travnja 1963. – Gabonjin
- 25. travnja 1963. – Rasopasno
- 28. travnja 1963. – Garica
- 27. rujna 1963. - Vrh, Kosić i Salatić
- 11. listopad 1963. – Sablići, Sv. Ivan i Sv. Anton-Dubašnica
- 1963. – Stara Baška

1964. godina

- 25. travnja 1964. – Sv. Ivan Dobrinjski
- 1. lipanj 1964. - Županje
- 20. rujna 1964. – Bajčići, Brusići, Nenadići i Poljica

1965. godina

- 2. ožujka 1965. – Tribulje i Klanice
- 28. studenog 1965. – Sužan
- 20. prosinca 1965. - Soline

1966. godina

- 17. travnja 1966. – Porat i Vantačić
- 4. srpnja 1966. – Čižići
- 11. srpnja 1966 – otočić Košljun povezuje se podmorskim 10 kV kabelom sa Puntom
- 27. srpnja 1966. - Risika

1967. godina

- 20. listopad 1967. – Turčići (kraj Malinske)

1968. godina

- 26. studenog 1968. – Brzac, Milohnić i Linardić

1969. godina

- 3. travanj 1969. – Žgaljić, Pinezić i Skrpčić

1970. godina

- 1970- - Žestilac , Kampelje i Rudine

Tek kada se u obzir uzme podatak da je u razdoblju od 1925. do 1940. godine bilo elektrificirano samo sedam naselja, a u vremenu od 1946. do 1969 godine čak sedamdesetak naselja otoka sa 4500 domaćinstava, može se sagledati kakvi i koliki su bili naporci svakog mjesta, svakog sela i mještana na otoku, ljudi koji su znali da bez struje nema ni napretka, ni temeljnog raskida sa starim navikama i preživjelim načinom življenja.

U svakom slučaju, sama elektrifikacija otoka bila je vrlo složena, i nadasve naporna. Svaki kamen objekta, svaki metar dalekovoda pomiješan je s odricanjem, znojem i umorom žuljevitih ruku otočana, koji su u zagrebačkom „Vjesniku“ od 4. svibnja 1969. godine mogli pročitati kratku ali za njih povjesno važnu informaciju :

U selu Skrpčići na otoku Krku održana je svečanost u povodu završetka elektrifikacije svih naselja na otoku.

Akcija je počela već 1948. godine, međutim, intenzivniji zamah poprimila je 1959. kada je položen kabel između kopna i otoka. Doprinos građana otoka u elektrifikaciji iznosi više od 50%, te je pored pomoći riječkih radnih organizacija, najveći teret podnijela Skupština općine Krk i posebno poduzeće „Elektroprimorje“ Rijeka.

Opširnije „Vjesnik“ nije ni mogao pisati. Sve ostalo neiskazano i nedorečeno ostaje u našim sjećanjima i zapisano u ljudskim srcima, u srcu svakog otočanina.

Napomena :

Kod izrade ovog članka poslužio sam se podacima iz arhiva poduzeća „Elektroprimorje“ Rijeka, podacima gospode Alojz Markote i Boža Frgačića prezentiranim u „Krčkom zborniku br. 1, te osobnim saznanjima.“

Pripremio :

/ Franjo Magaš ing. el./